

ne manje tajni

po kojima se pojedine istražne radnje moglo proglasiti tajnima i bilo je precizirano da se to odnosi na sudionike istrage, ali su, općenito – spisi bili otvoreni javnosti.

interes javnosti

Čini se da prema načinu oblikovanja ovog Vladino-Seksovog amandmana, neće biti moguće u sudskom procesu novinaru dokazati da je iznio neki podatak za koji je znao da je tajan. Naprosto, novinar ne sudjeluje u istrazi, nije imao pojma da je podatak tajan, nitko mu to nije rekao. Dakle, ako bi netko išao u sudski progon novinara, nadamo se da bi novinarovu krivicu bilo nemoguće dokazati.

Možda bi se u pojedinim slučajevima moglo dokazati jedino to da su novinar, neki otkrivenik ili njegov odvjetnik radili zajedno da zastreže svjedoka, znači onda kad bi se pokazalo da je novinar imao jasnu namjeru da zloupotrijebi svoju medijsku moć da bi ustrajao na svjedoku.

Postoji još jedna prednost nove zakonske odredbe o istrazi koja

govori o tome da se podaci otkriveni kad za to postoji interes javnosti ili drugi opravdani razlog. To bi moglo značiti da više neće biti toliko razloga za suce ili državne odvjetnike da daju podatke novinarima ispod stola, jer će to moći legalno učiniti.

Prije desetak dana Vlada je po hitnom postupku a tih, bez najave, uputila u saborsku proceduru Zakon o izmjenama ZKP-a u kojem je bila korektna odredba o tome da istraga »nije javna« ali ta »rejavnost« nije obuhvatila novinare. Ondi je odmah drugog dana u kasnoposljednjoj sjednici saborskoj raspri Vladimir Šeks uložio amandman na Vladin članak, sve proglasilo tajnim a tajnost moraju čuvati svi oni koji »neposredno ili posredno« doznaju za istražne radnje – dakle i novinari. Na to je odmah reagiralo Hrvatsko novinarsko društvo koje je Šeksov amandman okarakteriziralo »antidemokratskim i antieuropejskim« i tako spriječilo da idućeg dana bude usvojen u Saboru.

Obavijestilo je o tome Europski

Čini se da prema načinu oblikovanja ovog Vladino-Seksovog amandmana, neće biti moguće u sudskom procesu novinaru dokazati da je iznio neki podatak za koji je znao da je tajan.

Naprosto, novinar ne sudjeluje u istrazi, nije imao pojma da je podatak tajan, nitko mu to nije rekao

federaciju novinara čiji je predsjednik Arne Köning napisao prosvjedno pismo Ivi Sanaderu, Luki Bebiću i ministru Ivanu Šimonoviću. U pismu je, među ostalim, stajalo da je sporni amandman protivan univerzalnim principima slobode medija i u sukobu s ulogom medija kao kontrolora politike te da bi njegovim izglasavanjem došlo u pitanje pravo na informiranje i demokracija. Tada se u HDZ-u i Vladi počelo razmišljati kako naći demokračitnije rješenje a da se pritom Šeks ne naljuti i – došlo se do ovog relativno zadovoljavajućeg rješenja.

osloniti se na sudsku praksu

Prvo naše pitanje ministru pravosuđa Ivanu Šimonoviću bilo je što će se dogoditi ako novinar iz svojih izvora informiranja ipak objavi podatke koje je istražni sudac proglasio tajnima.

– Tada ćemo se morati osloniti na sudsku praksu. Imali smo i prije novog ZKP-a koji je usvojen u prosincu 2008. rješenja koja su iziskivala da sudska praksa iskristalizira kako postupati u situacijama za koje zakon nije do kraja voljan. Takva situacija je zadalje dojavljala i zahtjeve tajnosti a ujedno niti novinari nisu imali neki osjećaj pritiska. Svaka nova odredba uzburka vodu, ali mislim da će sudska praksa uspješno riješiti ovaj problem na zadovoljstvo jednih i drugih, kaže nam Šimonović.

Izmjenama ZKP-a izmijenjena je

i odredba prema kojoj bi bili obvezni svjedociti i novinari i urednici u medijima o izvorima obavijesti i podacima za koje su saznali u obavljanju svog zanimanja i koji su upotrijebljeni prilikom uređivanja u postupku zbog kaznenih djela za koja je propisana kazna zatvora u trajanju od dvanaest godina ili teža kazna. Ostala je obveza svjedochenja zbog djela protiv časti i ugleda i »u slučaju propisanom posebnim zakonom« a to je Zakon o medijima koji definiira da novinar nije dužan dati podatke o izvoru informacije, osim zbog otkrivanja počinitelja najtežih kaznenih djela ali samo onda kad nema razumne alternative otkrivanju podataka o izvoru informacije i kad interes za otkrivanjem izvora »jasno prevladava nad interesom zaštite izvora informacije«.

povoljne odredbe

Odvjetnik Veljko Miljević oc-

jenjuje povoljnim odredbe oba članka novog Zakona o izmjeni ZKP-a koji se odnosi na novinare, oba su rješenja, po njemu, bolja nego u sadašnjem Zakonu. – Mora se postupiti po načelo razmjernosti jer je to ustavno načelo i tu je utvrđeno da ne može biti tajnosti istrage za novinare i da to mora biti barem vezano uz načelo razmjernosti interesa, kaže Miljević. No, on ocjenjuje traženim da taj zakon koji je samo u jednom članku (onom o tajnosti istrage) na snazi šest mjeseci a u drugom je dijelu bio na snazi samo jedan dan – 30. lipnja, da se taj zakon odmah na ovaj način mijenja.

Je li izmijenjeni zakon dobar ili nije, to ćemo vidjeti u sudskoj praksi jer izvjesna neodrečenost ipak ostaje problem. Zakonska rješenja su bolja nego dosad a na novinarima ostaje da najžešće reagiraju ako, unatoč poboljšanjima, bude kakvih progona.

sukobljena dva legitimna interesa

– Javno je da su tu sukobljena dva legitimna interesa – pravo na informaciju i, s druge strane, pravo svih sudionika istrage da se istraga ne ometa i da sudionici budu zaštićeni. Između ta dva prava treba balansirati i ponekad nije najpametnije sve riješiti zakonom nego ostaviti nešto životu i sudskoj praksi. Mislim da ovo naše najnovije rješenje može uspostaviti tu dobru ravnotežu interesa. Zato što, najprije, postoji mogućnost da se iskristalizira kroz praksu istražnih sudaca, odnosno državnih odvjetnika, u kojim situacijama javnost treba znati i kada su to opravdani interesi te drugo da se iskristalizira i to na koga se tajna odnosi i koga se može goniti zbog povrede tajnosti, kaže ministar Šimonović.